

Izbija vsak dan razen nedelj in praznikov.
Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

Uredništvo in upravljalni prostori: 2657 E. Lawrence av.
Office of publication: 2657 E. Lawrence av.
Telephone: Lawrence 4633.

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LETO—YEAR XV.

Cena lista je \$5.00. Entered as second-class matter January 23, 1910, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., četrtek, 19. januarja (Jan. 19) 1922.

Subscription \$5.00 Yearly.

STEV.—NUMBER 15.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

KRASNA SLIKA DEMOKRACIJE V LOUISIANI.

Shreveport, kjer je bil odvetnik Mulks barbaro bičan, je gnesdo največje policijske korupcije.

POLICIJA IN SODIŠČA POD ABSOLUTNO KONTROLO OLJNEGA TRUSTA.

Chicago, Ill. — Feder. Press.) — Spojni obrambni odbor, ki je pred kratkim poslal odvetnika Harolda Mulksa v Shreveport, La., je te dni objavil Mulksovo poročilo o njegovih preiskavi onodnih razmer. Mulks je poslal poročilo, predno je bil napaden zadnje soboto. Kot je znano, je četa maskiranih moških ugrabila Mulksa v hotelu v Shreveportu in ga odpeljala v avtomobilu 20 milj iz mesta, kjer je bil privezan k drevesu, slečen do kože in bičan do krvi na kar so lopovi vrgli žrtev na prvi vlak, ki ga je odpeljal v Dallas, Tex., kjer se zdaj nahaja v bolnišnici. Apel na guvernerja Louisiane, da uvede preiskavo in prime zločince, je do danes še brez uspeha.

Mulks je bil poslan v Shreveport z namenom, da poskuša doseči pravico za Williama Hickeya, ki se nahaja na kazniški fermi blizu mesta. Hickey je jetnik samo zato, ker je član organizacije I. W. W. Obrambni odbor je prejel informacije, da jetniški pazniki postopajo zelo barbaro s Hickeyem; najmanj trikrat je bil tepen z bičem do krvi. Ker organizacija I. W. W. poskuša organizirati delavce na onodnem oljnim polju, je policija v Shreveportu dobila nalogo, da naj pazi na organizatorje in jih pomeče v zapor.

Mulks je poslal sledeče poročilo: "Tukajšnje razmere so tako grozne, da jih ne morem opisati. Dobil sem več groženj, da živ ne odidem z mesta, ako takoj ne opustim slučajja Hickeya. Kakor hitro sem dospel v Shreveport, sem se takoj lotil dela. Posetil sem okroglega pravdnika in mu vse razložil. Mož mi je povedal — in moja preiskava je pokazala, — da to resnica — da ni hotel obtožiti aretiranca, ker je videl, da ni bil kršen noben zakon. Policija je nato vzela Hickeya pred mestnega sodnika, ki ga je na enostavno obtožbo policije obsodil na 90 dni prisilnega dela.

Neki višji uradnik me je informiral o korupciji policije. Ves policijski aparat je v službi oljnih magnatov. Izvedel sem za slučaj nekega policaja, ki je bil pošten in je zagrozil, da razkrije korupcijo. Nekaj dni pozneje so ga našli zjutraj mrtvega na ulici. Bil je ustreljen v temni nočni uri. Policija je nekaj časa "preiskovala" in potem poročala, da je umor "zagonetna reč", ki se ne da razrešiti. Nato je prišel detektiv Burnsove detektivske agenture z namenom, da preišče stvar. Neki policaj je pa zvalil detektiva na samotno mesto zunaj mesta, češ da je tam sled umora. Ko sta bila sama, je iz zasebe planila četa maskiranih moških, podobnih kulaklanovcem, po detektivu, ki je bil neusmiljeno tepen in potem odpeljan iz mesta.

Takih slučajev sem izvedel dosti. Uradnik je rekel, da sicer nima dokazov, ampak prepričan je, da so mi policaji sami poslali grozilna pisma, in če se mi kaj zgodi, bodo gotovo policaji zraven. Na enak način so že terorizirali druge odvetnike, ki so skušali pomagati njihovim žrtvam. Država Louisiana ima čudne postave in vsled tega ni dosti upanja, da bi se kaj doseglo s "habes corpusom". Poskusil bom doseči guvernerja, generalnega pravdnika in slehernega uradnika v državi, in če nič ne opravim, se bom poslužil publicitete, ki je najmočnejše orožje."

Delavski list je stla, s katero računava vsi nasprotniki.

ZDRUŽENE DRŽAVE PREJELE VABILO NA GENOVSKO KONFERENCO.

Washington, D. C. — Državni department je v torek zvečer prejel formalno vabilo na mednarodno ekonomsko konferenco v Genovi, ki se vrši v marec. Vabilo je naslovljeno na predsednika Hardinga. Uradniki v državnem departmentu molče na vprašanje, kakšno bo stališče Združenih držav napram tej konferenci.

KAJ ČAKA STAREGA DELAVCA?

AKOLJA LONG ISLAND ŽELEZNIŠKE DRUŽBE ODGOVARJA NA TO VPRAŠANJE.

Na ceste ga spode, da tam lahko pogine lakote in mrasa.

New York, N. Y. — Long Island železniška družba bo s prvim aprilom odslavila vse uslužbence, ki so stareji kot pet in štirideset let in so bili nastavljeni v vojnem času.

Ko je železniška družba objavila svoj odlok, je občutila, da so pojasnila potrebna. Ralph E. Richardson, tajnik predsednika železniške družbe, pravi, da železniški statut določa, da se ne sme nastaviti oseba, ki je prekoračila 45. leto.

Stvar je pa v resnici tale. Ti železničarji bodo odpuščeni, da ne treba družbi plačati takim službenem penzije, ki dočakajo starost sedemdeset let. Uslužbeni, ki dosežejo to starost, dobe majhno penzijo, ki se uravnava po številu službenih let.

Odpuščeni ho res samo pet in sedemdeset uslužbenec. Ali kam naj grejo ti uslužbeni zdaj? V vojnem času so bili dobri za železniško službo, zdaj so se malo postarali in se bližajo vedno bolj tistim letom, ko so deležni penzije. Zdravi so mogoče tudi in možnost je tukaj, da ne umro, predno dosežejo starost, po kateri jim gre majhna penzija.

Železniška družba je imela tudi v vojnem času v statutu paragraf, da ne nastavi ljudi, ki so že stari pet in štirideset let. Takrat se ni ozirala na statut. Potrebnovala je delavce in ni vprašala, koliko so stari. Zdaj so ceste in ulice polne brezposelnih delavcev in družba bo pometala stare uslužbence na cesto in jih nadmestila z mladimi in svežimi delovnimi močmi. Kam naj gre delavec na stara leta?

Železniška družba pravi, da na cesto, da lahko tam pogine mrasa in lakote. Tako govori njeno dejanje, katerega ne olepšajo vse izjave o statutu.

OBEŠENI VOJAKI POKOPANI POLEG UBITIH V FRAN. OLIJ.

Vojni department priznal, da ima Watson prav.

Washington, D. C. — Zapiski vojnega departmenta dokazujejo, da so priče senatorja Watsona pred senatnim odsekom, ki preiskuje Watsonovo obtožnico o bežanju vojakov v Franciji brez procesov, govorile resnice, ko so izpovedale, da sta bila dva obešena vojaka pokopana z vrvicev okrog vratu in s črno kapuce čez glavo.

Nadaljna evidenca dokazuje, da so bili obešenci pokopani poleg drugih vojakov, ki so padli v bitki. Polkovnik Lamb iz Hartforda, Conn., je priznal, da sta bila dotična obešena tako naglo vržena v kresti, da ni bilo časa odvzeti vrvice z vrata niti kapuce z glave.

VEREME.

Chicago in okolica: V petek nastalo in mrzlo. Severozapadni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24 urah: najvišja 35, najnižja 30. Sonce izide ob 7.04, zaide ob 4.47.

STAVKA KLAVNIŠKIH DELAVCEV V NEW YORKU KONČANA.

NA DELO SE JE VRNILI ŠTIRI TISOČ DELAVCEV.

Stavko so provocirali mesarski baroni.

New York, N. Y. (Federated Press). — Stavka klavniških delavcev pri šest mesarskih tvrdkah je končana. Trajala je pet tednov. Oficijelnega poročila ni od nobene strani, na kateri podlagi je bila stavka končana in izravnana. Vohobe se pričakuje, da so se delavci vrnili na delo pod tistimi pogoji, pod katerimi so delali prej.

Sporno vprašanje ni bila mesda ali delovne razmere. Ampak mesarski baroni so hoteli odpraviti skupno pogajanje o delovnih razmerah in medli, ki je bilo v New Yorku v navadi že skozi dvajset let. Zadnja pogodba je potekla 1. januarja 1921 in organizacija je napravila več poizkusov, da prično pogajanja in se izdela nova delovna pogodba. Kompanije niso hotele ališati o pogajanju besede in posledica je bila stavka.

Stavkalo je štiri tisoč delavcev. Glasovi se slišijo, da se vrnejo na delo tudi klavniški delavci v Philadelphiji.

V delavskih krogih sodijo, da so mesarski baroni izigrali strateško potezo in so mogoče pristali na zahteve klavniških in mesarskih delavcev v New Yorku. Znano je, da so mesarski baroni zaradi stavke v drugih mestih v kaši, ker ne morejo iz Chicaga pošiljati klavno živino naprej v druga mesta, v katerih imajo svoje klavnice. Brzojavka, ki je bila pred tremi tedni objavljena, pripoveduje, da so mesarski kralji naročili, da naj se klavna živina drži na pašnikih, ker ni dobrega trga zanjo.

VINO IN PIVO PRIDETA NA SPLOŠNO GLASOVANJE V DEŽAVI ILLINOIS.

Chicago, Ill. — Skupina Čikažanov je pričela z gibanjem, da naj ljudstvo odloči, če naj se točita lahko vino in pivo. Tako izjavlja občinski svetovalec Anton J. Čermak, ki skozi več let vodi nasprotne prohibicije proti prohibicionistom.

Da to vprašanje pride na splošno glasovanje, mora 210,000 volilcev, ki so se udeležili zadnjih volitev, podpisati peticijo. To je deset odstotkov volilcev.

Volilec bosta predloženi dve vprašanji:

1. Ali naj državna legislatura spremeni zakon tako, da bo dovoljeno izdelovanje, prodaja in transportacija lahkega vina in piva?
2. Ali naj kongres Združenih držav spremeni zvezne postave, da bo dovoljeno izdelovanje, prodaja in transportacija lahkega vina in piva?

Čermak pravi, da to vprašanje nima nobenega stika s saloni. Kadar bosta ti vprašanji rešeni, tedaj pride na dnevni red, kako se naj to izvrši. On pravi, da naj prohibicionisti sodelujejo pri stvari, kajti ljudstvo naj samo odloči, kaj hoče.

Prohibicionisti so seveda drugega mnenja in že zdaj naznanjajo, da poskusijo proti referendumu nastopiti na sodišču.

PROHIBICIONISTI SO OMETALI Z GNILIMI JAJCI.

Des Moines, Iowa. — H. C. Gibson, zelo vnetega agitatorja za Protisalunsko ligo, so ometali z gnilimi jajci v Grand Mounds, okraj Clinton, ko se je vračal domov s shoda prohibicionistov, obdržanega v šolskem poslopju. Gibson ni zadobil hudih poškodb, ampak smrdel je kot dihur, ko se je tekočina gnilih jajc razlila po njem. Oblasti niso nikogar aretirale.

RUDARJI V WEST VIRGINIJI PROSIJO HARDINGA ZA POMOČ.

Washington, D. C. — Predsednik Harding je prejel prošnjo rudarjev iz Marfolka, W. Va. za zvezno pomoč, ker se nahajajo v težkem položaju. Rudarji pišejo, da zadnje leto niso delali več kot tri mesece in ne vedo, zakaj rovi počivajo. Večina rudarjev strada z njihovimi družinami vred. Enake razmere so v Mabeottu in drugih premogovih središčih Zpadne Virginije.

ČESTNA DRHAL NA JUGU NE SPOŠTUJE ZAKONOV.

AMERIŠKA UNIJA ZA CIVILNO SVOBODO OPOZARJA GOVERNERJA PARKERJA NA TO DEJSTVO.

Grodojejsva cestne drhali so obudila splošno pozornost

New York, N. Y. — Dejanja cestne drhali v južnih državah so obudila splošno pozornost ameriške javnosti. Zdj ni več samo v modi, da linčajo zamorca, ako katerega belopoltnika, ki ima precej drobiža pod palcem, po strani pogleda ali se mu hitro ne umakne s stranskega hodnika, ampak prihliče na bičati in po smoli in kurjem perju valjati belopoltno odvetnike, ki zagovarjajo izkoriščevalcem nepriljubljene delavce na sodiščih. Zadnji tak čin je bil izvršen, ko so maskirani slojenci odvabili advokata Harold A. Mulksa iz Chicaga, ki je prišel zagovarjat člane I. W. W., katere imajo zaprte v Shreveportu, La. Že prej je bilo izvršenih več brutalnih činov na delavcih samo zaradi tega, ker so pripadali k eni ali drugi delavski organizaciji. Kaj takega pa še ni bilo, da bi s silo odvedli odvetnika, ga bičali in povaljali po smoli in kurjem perju, ker je prišel od sunaj zagovarjat delavce na sodišču, ker se domačih advokatov ni upal nihče prevzeti zagovornišva, kajti poznal je dobro brutalnost cestne drhali v baržunu in svili. To zadnje sirovo dejanje je povzročilo, da se je za stvar zavzela Ameriška unija za civilno svobodo.

Odposlala je brzojavko Parkerju, guvernerju Louisiane, in R. F. Stringfellowu, komisarju za javno varnost, v kateri zahteva, da se uvede preiskava zaradi nasilnega ugrabljenja in brutalnega ravnanja z dvema odvetnikoma Harold O. Mulksom in Carneyjem.

Brzojavka se čita:

"Bili smo obveščeni, da je bil Harold O. Mulks, odvetnik za člane I. W. W., ki so aretantje v Parrish Farms, ugrabljen in spoden po maskiranih ljudeh iz Shreveporta, čeravno je komisar za javno varstvo obljubil varnost njegove osebe. Tako so ravnali zadnji teden tudi z odvetnikom Carneyjem. Kot ameriški državljani, ki so si nadeli nalogo, da čuvamo civilno svobodo, priporočamo vam, da uvedete takoj preiskavo in da postavite odgovorne osebe pred sodišče.

Mi sodimo, da lokalne oblasti niso zmožne čuvati postavo in zaradi tega zahtevamo, da takoj nastopite ostro proti prizadetim."

OBRAVNAVA PROTI ARBUCKLU.

San Francisco, Cal. — Okrožno pravdnišvo se je oprijelo druge taktike v ponovni obravnavi proti komiku Arbuclku, ki je obtožen uboja kinematografske igralke Virginije Rappe. Okrožno pravdnik Brady je zdaj prišel z zdravniškimi pričami in najbrž prezre drugo evidenco. Glavna evidenca, na katero se opira Brady, je izjava treh zdravnikov, ki so preiskali mehur, umorjeno igralke. Njihova izjava se glasi, da je mehur počil vsled zunanega pritiska.

ODPRTA SUŽNOST SE CVETE V ABISINIJI.

Velikanske čete sužnjav na trgih; v angleškem poslanstvu so tudi sužnji.

AMERIŠKO OROŽJE POMAGA TRGOVCEM.

London, 18. jan. — Abisinija je dežela, v kateri se cvete odprto suženstvo. V Addis Adebi, glavnem mestu Abisinije, je več sužnjev kakor pa svobodnih ljudi. Sužnji so v vsaki hiši in tudi v angleškem poslanstvu so sužnji, ki so lastnina poslaniškega osebja.

Take so razmere v Abisiniji, ki sta jih odkrila dva poročevalca londonskega lista "Westminster Gazette", ko sta se vrnila z Abisinije.

Poročevalce piše, da med sužnji v britanskem poslanstvu v Addis Adebi je mnogo angleških podanikov, katere so sužnjelovci prijeli na britanskem teritoriju v Afriki in prignali na abisinske trge. Poslanstvo se pa ne samo ne zmeči, da bi osvobodilo sužnje, temveč jih pomaga loviti, ako kateri pobegne.

Ravno zdaj se nahaja velika zaloga ameriških avtomatičnih pušk in strelnih nabejev v Jibutti (francosko pristanišče v zalivu Adena), kjer čaka dovoljenja francoskih oblasti za transportiranje v notrajnost Abisinije. Francozi, ki niso preveč ne ljubijo omenjene pogodbe iz leta 1919 in ki se boje spora s ameriško vlado, katere mogoče ne ve ničesar o razmerah v Abisiniji, bodo najbrž dovolili prevoz orožja in streliva.

Poročevalca piše, da vlada v Abisiniji prava anarhija. Vsa dežela je padla v korupcijo in gulobo. Tatovi in roparji so povsod. Sanitarnosti ni nikjer. Potovanje po notranjih krajih je nevarno. Sleherni trgovci, ki se drzne razkriti pravi položaj, je takoj na črni listi in izgubljen.

"Westminster Gazette" je posvetila temu razkritju precejšen uvodni članek, v katerem pravi, da angleška vlada vsekakor ve o škandaloznih razmerah v Abisiniji, toda naredila se je gluho in slepo. List zahteva, da mora biti konec slepomiselnosti in da se v Angliji in Ameriki vrše mogočni šarek publicitete na trgovino s sužnji v Abisiniji.

"Kdo bi bil mislil," piše omenjeni list, "da leta 1922 še kje na svetu koraka 10,000 sužnjav v eni sami četi na trg in v dolgotrajno robotvo?"

Članek obšaluje, ker niso Združene države podpisale dotične pogodbe glede Abisinije, upa pa, da bo državni department v Washingtonu, ko enkrat izve vse resnice o položaju, storil svojo dolžnost.

DELAVCI PROTESTIRAJO PROTI VOJŠKEMU VEŠBANJU V JAVNIH ŠOLAH.

Minneapolis, Minn. — Tukajšnja obrtna in delavska zbornica je protestirala proti uvedbi vojaškega vešbanja v javnih šolah. Protestna rezolucija je bila sprejeta, ko je splošni organizator Lynn Thompson poročal, da se hoče oživiti militaristični duh z vojaškim vešbanjem v javnih šolah.

Thompson je poročal, da šolski svet prejema pisma, v katerih se zahteva, da se uvede v javnih šolah vojaško vešbanje. Povdarjal je, da mnogi dečki, ki so milijarji, zdaj pomagajo zlomiti stavko klavniških delavcev v St. Paulu, ker so se vojaško vešbali v javnih šolah.

ALI SE POLJEDELSKE ZA DRUŽE IEPILAČAJO?

St. Paul, Minn. — Farmarsko združbo v 43 okrajih so napravile v zadnjem minoletem letu \$2,045,725 prihrankov.

LEWIS, PREDSEDNIK RUDARJEV, V TAJNIH KONFERENCAH S VLADO.

Washington, D. C. — (Feder. Press.) — John L. Lewis, predsednik unije rudarjev je imel te dni več tajnih sestankov s Hooverjem, Davisom in drugimi člani kabineta. Govoril je tudi s justičnim tajnikom Daughertyjem. V Beli hiši pravijo, da sestanki se tičejo prihajajoče krize med rudarji in operatorji. Vlada bi rada odvrnila splošno stavko rudarjev, ki morda izbruhne, ko poteče pogodba z operatorji 31. marca.

ANGLEŽI POBILI 2250 MOPLANOV V INDIJI.

Britski oblastniki neprestano "smagujejo", toda revolte se neprestano nadaljuje.

REVOLUCIONARJI NISO SLOŠNI MED SEBOJ.

Delhi, Indija, 18. jan. — Uradno poročilo se glasi, da so angleške čete pobile 2250 Moplavov in ujele 5700 odkar traja revolta od zadnjega avgusta. Poročilo dostavlja, da je nemogoče oceniti škodo, ki so jo naredili rebeli, niti ni znano, koliko domačinov in Angležev so pobili.

Kalkuta, Indija, 18. jan. — Policija je aretirala 139 domačinov, ki so hoteli obdržavati prepovedan shod. V okrožju Allahabada so rebeli osvobodili tempel. Vojaki, ki so izgubili Indijca iz tempel, so ubili pet vojštev.

Dalje se poroča, da so Angleži ujeli nekega moplaskega glavarja. Bil je izdan, ko je prenočeval pri svojem prijatelju. Angleži so mu v spanju svezali roke in noge.

Bombay, Indija, 18. jan. — Skupna konferenca nekooperativstov in zmernih strank ni bila uspešna. Zmerni so predlagali, da se ponudijo viceroju Beardingu pogajanja za mir. Ghandi je odgovoril, da se snide s Hardingom le pod tem pogojem, ako vlada izpusti vse politične jetnike, med temi tudi brata Ali, ki sta bila obsojena na dve leti ječe. Ghandi je dejal, da čas še ni zreel za konferenco; indijska ljudstva morajo prej okusiti še več trpljenja. On je za dominij, ako ni drugega izhoda.

Konferenca se je nato razbila. Zmerni zborujejo dalje sami same.

Nairobi, Britska Vahodna Afrika, 17. jan. — Na javnem shodu v tukajšnji indijski koloniji je bila danes sprejeta rezolucija, ki zahteva enakopravnost za vse indijske podanike sunaj Indije. Rezolucija tudi vsebuje šestitko izrec, ki so izvojevali svobodno državo.

PETDESET DOLARJEV KARDIŠNE KEPE VREŠNE V STAVKOKAZA.

Hudson Falls, N. Y. — Višji sodnik McPhillips je pozval predsednika John T. Burkeja in Frank Barryja, da se zagovarjata, zakaj ne bi bila kaznovana zaradi preloma sodnijske prepovedi. Prvi je predsednik, drugi pa podpredsednik organizacije papirnih delavcev, organiziranih v International Brotherhood of Pulp, Sulphite and Paper Mill Workers Union. Sodnijska prepoved je bila izdana na zahtevo International Paper kompanije. Stavkar Cletus Sweeney je bil obsojen na petdeset dolarjev denarne globe, ker je vrgeł spleženo kepo v nekega stavkokaza.

TKALOČNI SO HOTELI ZNIŠATI NEMEDO.

Sledila je stavka. Pawtucket, R. I. — Pri Royal Weaving kompaniji je zastavkalo šest sto tkalcev, ker je družba obvestila delavce, da jim zniža mesdo od 20 do 22½ odstotkov. V tej tovarni se izdeluje svila.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Nakladi se ne vračajo.

Narodnina: Zedinjene države (inven Chicago) \$5.00 na leto, \$3.50 na pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 na pol leta, \$1.50 za tri mesece, in za inozemstvo \$6.00.

Naslov na vso, kar ima osti s listom:

"PROSVETA"

2887-89 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benevolent Society.

Owned by the Slovene National Benevolent Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$6.00 per year.

Datum v klepanju n. pr. (Jan. 31-32) poleg valoga imena na naslova pomeni da vam je s tem dnem potekla naročnina. Poslovite se pravočasno, da se vam ne ustavi list.

V IZOBRAZBI JE MOČ!

V izobrazbi ni le moč, ampak izobrazba je za delavce potreba. Če bi se delavci ne izobraževali, bi danes ne imeli strokovnih, gospodarskih in političnih delavskih organizacij. In kaj je delavstvo brez organizacij? Podobno je čolniku, ki plove brez krmila in krmarja. Tak čolnik nima cilja in ravno tako bi delavstvo ne imelo pred sabo svojega končnega cilja, ako nima svojih organizacij. Izobrazba nam daje znanje, ki povzroča, da delavstvo vodi tako svoje organizacije, bojuje svoje boje s podjetniki in drugimi nasprotniki delavstva na tak način, da napreduje in pojačuje že pridobljene postojanke. Brez izobrazbe bi delavstvo ne imelo znanja in ne učilo bi se iz izkušenj, ki jih ima za sabo.

Kako se naj pa delavstvo izobražuje? Opazovati mora z bistrim okom vsako spremembo v družabnem redu, vsako stavko, politično taktiko svojega nasprotnika in njegovo delo v postavadajnih zborih. Iz takega opazovanja se delajo zaključki, na podlagi katerih uravnava delavstvo svojo taktiko na svojem potu za doseg svojega končnega cilja. Delavec mora opazovati narodno in mednarodno politiko, ne sme pa pri tem opazovanju tudi pozabiti, da je njegova dolžnost opazovati tudi vse gospodarske priprave privatnih bizniških interesov proti delavskim interesom.

In kadar se delavci snidejo ali sestanejo, bodi že na seji svojih društev ali na drugih sestankih, tedaj naj izmenjajo drug z drugim svoja opazovanja, ker se s takim izmenjavanjem izobražujejo drug drugega. Tako se delavci izobražujejo gospodarsko in politično. In zaradi tega ne smejo opustiti nobene prilike za izmenjavanje svojih misli, ki so se jim rodile pri opazovanju.

Marsikatera prilika za stvarni razgovor se potraji na sejah delavskih organizacij z nepotrebnimi razpravami o dnevnem redu ali o malenkostnih rečeh. Tudi pri izletih v pristo naravo se zapravi čas s pogovori o malenkostnih in vsakdanjih rečeh, ki nimajo za delavca nobene vrednosti. Odvadimo se takih reči in izmenjavajmo rajše svoje misli o dogodkih, ki se tičejo delavskega blagostanja in izvršili bomo velik del izobrazbe sami med sabo.

Dobra knjiga je tudi dobro sredstvo, ki služi izobrazbi. To se lahko reče tudi o dobrem časopisu, ki v resnici zastopa delavske koristi. V novejšem času služijo tudi kinematografska gledališča delavski izobrazbi, od kar so organizirani delavci ustanovili svojo družbo za produkcijo podučnih filmov.

Ampak v prvi vrsti moramo sami skrbeti za svojo izobrazbo z izmenjavanjem svojih misli. Kajti če delamo tako, bistrimo sami svoj razum. Za razgovor lahko služi prav navaden predmet. Na pr. v neki tovarni so zahtevali delavci in zahtevalo povišanje mezde. Vprašajmo se resno, zakaj so zastavkali. Ako bomo o predmetu resno razpravljali, bomo kmalu prišli do spoznanja, da delavci niso zastavkali za zabavo in tudi ne zaradi vzrokov, ki jih navajajo delavcem sovražni časniki, ampak bili so tehtni gospodarski vzroki. In če misel dalje razvijemo, pridemo do spoznanja, zakaj so ti tehtni vzroki nastali in na kakšen način se dajo odpraviti, da ne bo treba več delavcem stavkati zaradi gospodarskih vzrokov. Včasih so vzroki za stavko politični. To se je večkrat že dogodilo v Evropi pred izbruhom svetovne vojne, a še večkrat se je ponovilo po svetovni vojni. Ako sebe vprašamo, zakaj so delavci zastavkali v Nemčiji ob času Kappovega puča, dobimo odgovor, da bi se Kappu in pruskim junckerjem mogoče posrečilo spraviti nemškega kajzerja na nemški prestol in postaviti zopet moč pruskim junckerjev. Delavci so s stavko rešili nemško republiko.

V neki državi je na pr. legislatura uvedla minimalno mezdo za delavce in osemurni delavnik. Ako vprašamo sebe, zakaj se je to zgodilo, dobimo najprvo odgovor, da je bil od neke strani izvršen pritisk. Z nadaljnjo razpravo o predmetu izvemo kdo je izvršil ta pritisk in zakaj so tisti imeli tako veliko moč, kateri so izvršili ta pritiska tako močno, da je bil občutiti v zbornici. Navsezadnje bomo izvedeli, da so bili delavci tisti, ki so izvršili ta pritisk s pomočjo svojih organizacij in organiziranega tiska.

Tako se lahko stvarno razpravlja o vsakem predmetu, s tako stvarno razpravo izobražujemo sami sebe in širimo svoje znanje.

Iz takih razprav bomo spoznali, da so delavci močni,

če so organizirani strokovno, politično in gospodarsko. Izvedeli bomo, da smo silno močni, ako se poslužimo za doseg svojih ciljev volilnega listka, če imamo dobro organiziran delavski tisk in če so naše organizacije tako ustanovljene, da funkcionirajo, kadar je delavci potrebujejo v vednem boju za izboljšanje svojega položaja, da jim res služijo.

JAVNA GOVORNICA.

Glasovi članov S. N. P. J. in čitateljev Prosvete.

Johnston City, Ill. — Vsakovrstne reči nam obljubujejo gospodje premogovni baroni v našem okraju. Radi bi nas spravili, da bi se podali na delo za znižano mezdo. Za Novo leto so nam zopet delili neke papirje, v katerih so natočevali, da premogarji v Zapadni Virginiji, Albaniji in Kentuckyju delajo vsaki dan in tako v vsaki državi, kjer so delavci pristali za nižjo plačo.

Rojaki, sedaj lahko vidite, kako mnogo je za nas vredna organizacija; ko bi ne bilo organizacije kakor je nimajo v omenjenih državah pri gotovih družbah, tako bi nam ne delili že dvakrat papirjev, kjer nam pišejo, kako zelo veliko jih stane tona premoga za dobavo na trg, temveč bi nas kar na lepem obvestili, da imamo znižano mezdo in konec bi bilo vseh besedi.

Na listih, ki jih je ponovno izdala družba, stoji zapisano, da stane tona premoga iz omenjenih držav, ko jo pripeljejo v Chicago \$2.45; dočim stane družbo premog, ki ga mi nakopljemo, ko je šele spravljen na površje, \$5.35, kakor mi je povedal nek uradnik, kar pa je tako na debelo povedano, da lahko vsakdo otipuje, če ima le količič slutnje o kopačju premoga in našem zaslužku.

Da bi pri kakem trgovcu tukaj kaj padlo dol, še nisem videl drugakega kakor zadnji pri nekem trgovcu, ki je vozil prehitro željnate glave, da mu je ena padla z voza. To sem povedal uradniku, ki mi je rekel, da so v omenjenih državah ali na delo za nižjo mezdo, ker je padla čena drugim življenjskim potrebščinam.

Samo organizacija je povzročila, da nam družba izdaje papirje, naj delamo za nižjo mezdo, ker če bi te ne bilo, bi nam bila družba že davno povedala isto kakor so povedali premogarski baroni neorganiziranim delavcem v Zapadni Virginiji, Albaniji in Kentuckyju in bi se vsakdo lahko zadovoljil s počitnicami, ki bi ne hotel delati za mezdo kakor bi hotela družba. Zato rojaki, držimo, kar imamo v rokah in nikdar ne pozabimo, da je najboljša plačena že v rokah držati kakor pa petlina po strehi lovit.

Edini vzrok, ako delajo v premogovnikih omenjenih držav, je stavka naših boriteljev v Kansasu, ker illinoiski premogarji smo se zavezali, da jih bomo podpirali dokler bodo oni stavkali. Zato pa nas hočejo na vse načine izkoristiti naši delodajalec, ker oni pričakujejo v Illinoisu kmalu nekaj takega kot je sedaj v Kansasu in se bo gotovo tudi zgodilo meseca aprila. Toda rojaki, ne pustimo se zapeljati hinavskih besedam, ki nam jih trobijo naši podjetniki. Čisto lahko je izgubiti kar imamo, a veliko vprašanje je, kdaj bomo dobili nazaj, ako izgubimo. Podjetniki so kakor volkovi, ki ne prinesejo nazaj ugrabljene ovce, zato ne pustimo si iztrgati nikakih naših pravie.

Drugače v tukajšnji naselbini vlada sloga med rojaki in brati Hrvati. V društvenih kakor zunanjih razmerah smo si složni. Slovenci se sahvaljujemo bratom Hrvatom, ki so nas v tako velikem številu obiskali dne 31. decembra ob otvoritvi Slovenskega doma. Ponovno vabimo vse rojake in brate Hrvate iz naše kakor vseh bližnjih naselbin W. Frankforta, Orienta in drugod, da nas posetite dne 25. februarja zvečer, to je na pustno soboto. Priredili bomo zabavo z dobro godbo in postrežbo za vse. Slovenske matice bodo poskrbele, za prazne mehove in kakor sem slišal, se bodo tudi štruktiji s komolci merili. Tudi pečlarji so povedali, da bodo nekaj prinesli, kar pa bomo šele videli kako bo. Moja navada je bila vedno: Prazen želodec in za dva dni se najesti, zato mislimo samo na druge, kako se bodo izkazali.

Tudi Stanklja se je pričela pri nas redno oglašati. Navadno ima

v naši naselbini po dva meseca dovolj posla, zato smo radovedni koliko časa se bo letos mudila. — Fantom svetujem, da si prekrbe za pepelnico drugega, ker jaz ne bom imel s plohom nikakega opravka več. — Anton Kovačevič.

Aliquippa, Pa. — Da ne bo in Aliquippe vedno samo Jakob, naj bo enkrat tudi Tone. Kot bivši tajnik sem se udeležil seje kluba št. 211 J. S. Z. minulo nedeljo. Poleg drugih razprav in zaključkov smo tudi volili odbor za hodočnega polleta. Tajnikom je bil enoglasno izvoljen sodrug Bartol Jerant, ki že ima tajiške skušnje in upam, da bo še v bodoče deloval za napredek stranke.

Na omenjeni seji se je protestiralo proti J. K. dopisovalcu iz te naselbine, ki je vsaki mesec dal nekaj v javnost tudi če so bile med tem osebnosti. Tako se je vsaki mesec razpravljalo na seji o dotičnih dopisih in vedno je bila o njih izrečena ostra kritika. Na zadnji seji so vsled tega sodrug izvolili zopet v pretres njegove dopise in so proti takemu dopisovanju protestirali, da mora prenehati z vsakimi osebnimi dopisi iz te naselbine, kar nikakor ni v napredek naselbini, niti za naš klub ne za stranko. Tako tudi ne moremo napredovati, pač pa smo vsled tega že na zgubi za par sodrugov, kar nikakor ni častno za klub.

Sodrug, bodimo složni in delujmo v tem letu zajedno; nikakor ne pustimo, da bi se naš klub razpustil, temveč delujmo in pridobivajmo mu še novih članov, kajti podirati je lahko, toda graditi je težko. Omenjeni dopisnik je tudi pisal v javnost, da se ne strinja z nekaterimi sklepi združevalne konvencije, največ pa mu ne ugaja to, da so glavne odbornike izvolili delegatje in se ni upeljal sistem splošnega glasovanja. V celoti se strinjam z dopisnikom iz Stautona, Ill., kjer v dopisu št. 6 Prosvete odobrava zmagovito predlogo za volitev glavnih odbornikov po delegatih. Tudi po mojem mnenju je pravilno, da se je izvolilo glavni odbor na konvenciji. Če bi se to ne bilo zgodilo, bi bilo članstvo spravevalo delegate, kaj so delali približno dva tedna na konvenciji, da se glavnega odbora niso izvolili, da bo zopet ono nepotrebno splošno glasovanje. Po mojem mnenju bi se potom splošnega glasovanja v glavni odbor izvolilo tudi slabše odbornike, kajti oni, ki bi si prizadevali, da na vsak način pridejo v glavni odbor, bi ne bili toliko zmožni, saj znano je, da je takim več za čast kakor pa za resno delo. Isti bi nekaj mesecev pred kandidiranjem pričeli pisati po vseh časopisih, da bi tako prišli v javnost bolj posamezni in bi članstvo mislilo, da so sposobni za glavni odbor. Tako težkega dela, kot ga bo imel sedaj glavni odbor pri največji slovenski organizaciji SNPJ, pa bi taki ljudje sploh ne mogli izvršiti. To mora priznati vsak trezno misleči član pri jednoti.

Ljudje, ki med čitanjem ne mislijo, bi imeli vednega dopisovalca za nekaj vzor in na seji bi ta ali oni, ako bi bile glasovnice razdeljene, priporočal naj izvolijo dopisovalca, ki tako lepo piše v javnosti. Ta je gotovo možen dela in tudi pravega mišljenja, ker tako piše po listih. Tako bi vsakdo vedel povedati o njem nekaj dobrega, kar je poslan iz njegovih dopisov in zadnji bi se oglašil, da oni v Chicagu se že dovolj časa pasejo za naše žalje in tako bi končno izvolili slabe odbornike, dočim upamo in tudi vemo, da so do sedaj vedno izvolili delegatje med seboj najboljšje odbornike, in bodo tudi sedanji delali po svoji najboljši moči za napredek organizacije.

Omenjeni dopisnik tudi kritizira mestne volitve lanskega leta v naši naselbini. Na ono mu damo le toliko odgovora, da smo mi dali svoje glasove boljši stranki in tudi smagali. Socijalistični stranki na žalost nismo mogli da

ti svojih glasov, ker ni bilo od iste postavljenih kandidatov. Žečem le toliko, naj si omejenih dopisnik do prihodnjih volitev prekrbi državljansko pravico in bo tako na voljni dan tudi sam lahko nastopil, ker to je glavno šrožje za organiziranega delavca, da se z volilno pravico branimo proti našemu izkoriščevalcu.

Tudi ostelim rojakom v ti naselbini priporočam, da si prekrbe državljansko pravico do prihodnjih volitev, da bomo toliko močnejši in nam bo lahko postaviti napredne kandidate za mestne odbore. — Anton Grosnik.

Cleveland, O. — Že mnogo sem čital o duhovništvu, kako ono povod in vedno od kar obstoja, nasprotuje človeškemu napredu. Da so duhovniki tudi nasprotovall iznajdbi vilie, s katerimi nabadamo meso, to pa gotovo še ni znano čitateljem Prosvete. "The Cleveland Press" prinaša med vprašanji in odgovori tudi sledeče:

Kateri izmed angleških vladarjev je prvi rabil vilice? Kraljica Elizabeta (ne pove leta) je bila prva, ki je rabila vilice. Zgodovina pove, da so duhovni ob času njenega vladanja pridigovali in hujskali ljudi proti rabi vilice, češ, da se s tem žali Boga, ki je dal človeku dve roki in še prste po vrhu, da si z njimi lahko nosi v usta živež.

Rojake vprašam, če mi vedo povedati, kdo danes največ uporablja vilice. — Frank Barbš.

SLIKE IZ NASELBIN.

Kokomo, Ind. — Mislim, da za delavce ni nikjer tako slabih delavskih razmer, kakor so ravno tukaj, posebno pa za Slovence, ki smo do zadnjega stali v vrstah stavkarjev. Rojakom hočem malo popisati, kako je bilo naše trpljenje za časa zadnje stavke, ki je pričela v tukajšnji žičarni že 20. junija leta 1920.

Naša strokova organizacija št. 34 je bila takrat zelo švrta, toda še mlada. Člani so bili začetniki in so se komaj pričeli baviti z delavskim časopisom. Vsak član je dobival strokovni list-mesečnik. Družba je pošiljala svoje volhne med organizirane delavce, česar pa voditelj stavke gotovo niso vpoštevali, kajti družba se ni hotela s temi voditelji pogajati, pač pa je zahtevala druge zastopnike, katerih pa organizacija ni dovolila.

Nekaj tednov na to je družba razglasila, da bo pričela s obratovanjem, a takrat je bila organizacija še trdna, ker družba je dobila le toliko stavkokazev, da se je iz dimnikov kadilo, dočim obratovati ni mogla. Na strani stavkarjev pa se je vzle temu po javu pričelo siliti gibanje, posebno so pričeli siliti domačini in taki, ki žive bolj potratno, naj se kmalu pobotajo s kompanijo. Kmalu nato je družba zopet razglasila, da bo pričela s polnim obratom in tudi že dobila za to zadostno število prostovoljcev, da je obratovala v takozvanem Road Millu.

Drugod se ni mogla pričeti z obratom, dasi je nudila višjo plačo prostovoljcem, ker so se stavkarji v svojem boju držali trdno v svoji organizaciji. Prišla pa je tudi tukaj katastrofa. Ni bilo dovolj, da so domačini stavkokazili, temveč pričeli so še druge zraven učiti dela. Stavkarji smo se še vedno držali pri svojih zahtevah, dasi smo po štirih mesecih sprevideli, da bo stavka izgubljena. Tedaj pa je bilo septembra meseca dano na glasovanje, ali naj bi se povrnilo na delo ali ne in glasovanje je z veliko večino izpadlo, naj se poravnamo z družbo in se povrnmemo na delo, ker je prenehala tudi podpora in se je pričela oglašati beda.

Izgubljeno stavko so največ zakrivil voditelji, ker niso takrat, ko je bila družba še pripravljena pobotati se z nami hoteli skleniti pogodbe temveč so poklicali nekoga organizatorja, da je šel do družbe sam in po dveh urah prišel v dvorano ter držal govor, zbijajoč po mizi, da se ne podamo in se ne podamo, ker zmaga mora biti naša. Ni pri tem upošteval tega, da družba že obratuje a 50 odstotki osebja, da smo glasovali za odpoklic stavke, ne dobimo od nikjer kake podpore in da je med nami še mnogo omahljivec.

To je bila katastrofa za nas, ki smo ostali v vrstah stavkarjev in za lokalno organizacijo, kajti vsaki dan so se naše vrste krčile, stavkokazke pa vsale. Družba ni hotela nič več slišati od "kakega pogajanja posebno če, ko je izposlovali proti nam prepoved, da ne smemo več razpostavljati stavkovnih straž. Tako smo ostali kakor žebete brez matice. Pridružila se je še brospeselnost. Obratovanje ni se še vedno seje, toda vsaki teden je bilo prisotnih manj članov. Plačevali nismo mogli članarim in tudi podpora je že zdavnaj pošla. Tako se je vlečlo do oktobra 1921, dokler ni vse skupaj zaspalo.

Kar nas je ontalo se zvestih se nikdo ni zmešil za nas. Nikjer ni bilo dobiti čela, na vrata pa je trkala neisprozna zima in pretli pogin bosim in raztrganim otrokom. Hoditi smo pred vrata žičarne, da bi nam dali delo, toda bili smo prezirani in zasmejavani. Po čezmesečnem molčovanju so nas bosje vseeno vzeli kot novice za najmanjšo plačo nazaj, toda le za kratko dobo. Dobil sem vsega celih 13 dni službe, tedaj pa se obrat ustavili. Že mesec dni sem obratuje žičarna samo polovica prejšnjega osebja, pa še ti le po dva dni v tednu. To je ravno za stavkolomce.

Dva smo zavidanti in zasmejavani, smo vendar pošosni, da smo ostali svesti bojevniko do zadnjega. — Kansaskim rudarjem želim več uspeha in naj vztrajajo do koma. Njih voditelj je res vreden, da zanj trpe, ker ko bi imeli takega voditelja mi, bi ne bili prestali toliko gorja in krivice, kot smo ga.

Čitatelje Prosvete pozivljam, da kolikor jim je mogoče podpirajo kansaške rudarje, saj znano je, da je brez podpore vsaka stavka zastoj. Radi bi jim tudi mi kaj pomagali, pa ne moremo, verjemite, da smo popolnoma izčrpani. Mi čutimo, da bo pomenila vaša zmaga zmago za vse delavstvo Amerike, zato pozivljam ostalo delavstvo, da vam priskoči na pomoč moralno in gmotno. — Frank Šteuler.

(Dobro je, če morete podati ustanovitelje društev in prve naseljence po imenih. — Ured.)

SEJE IN SHODI.

Yukon, Pa. — Članom društva št. 107 SSPZ v Yukonu, Pa., namnanjam, da se bodo vsile društvene seje vsako tretjo nedeljo v mesecu ob deseti uri dopoldne v navadnih prostorih in ne več vsako prvo nedeljo v mesecu kot do sedaj. Tak je sklep zadnje društvene seje. Članstvo opozarjam, da se redneje udeležuje društvenih sej, ker le po večji udeležbi je mogoče, da društvo bolje procvita.

Tretja nedelja v mesecu je skoraj zadnji čas za plačanje assessmenta za tekoči mesec in to si morate zapomniti, da ne boste odlašali a plačilom za zadnje dni v mesecu, ker mora biti assessment do 25. v mesecu že na glyamem uradu. Kdor ne bo plačal pravočasno, se bo postopalo z njim po pravih. Naj nikdo ne misli, da bom jaz za koga založil, kajti jaz sam težko plačam zase. — Frank Medved, tajnik.

Johnston City, Ill. — Vsem onim, ki so posodili ali darovali denar ali pa delali pri gradnji poslojha, imeli kake druge stike ali jih nameravajo imeti s Slovenskim domom, se namnanjam, da se bo vršila izredna splošna seja v nedeljo 22. januarja ob deveti uri dopoldne v dvorani S. D. Rešiti imamo zelo važne stvari, da se zadovolji v splošnem vse rojake v naselbini; kar je najbolj potrebno. Zato se vas utjudno prosim, da se zagotovo udeležite te seje. Če je več udeležbe, bolj zadovoljivo je delo izvršeno. Zato ne zamudite je. — Frank Martinjak.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

J. M. Beach, N. D. — Kubelka in Sakser sta nekop izdala tako knjigo, a sedaj se pripravlja nova.

T. P. Crowl, East, Colo. — Takih dopisov ne moremo prebrati, ker ne spadajo v list. Če imate med seboj spore, tedaj ako ni drugače mogoče, poslužite se sodišč. — Pozdrav.

Poslovite naročnike na "Prosveta."

IZ DELAVSKEGA SVETA.

(Federated Press.)

Možni rudniški baronov v West Virginiji so se končno zagnali tudi v Washingtonu. Davis, tajnik delavskega departmenta, je 17. t. m. brzojavil...

Sodnijska prepoved proti industrijskemu sodišču. Odvetniki organizacije rudarjev so v sredo uleteli prosičo v Topeki, Kans., za sodnijsko prepoved izvajanja zakona...

Stavka klavirskih delavcev v St. Paulu, Minn., se nadaljuje. Delavci so solidarni. Stavkarji bodo skušali na sodišču dognati, dali imajo miličarji pravice aretirati delavce...

Stavka jeklarskih delavcev v Newportu, Ky., se nadaljuje. Governor Morrow neprestano posreduje, toda do danes ni dosegel ničesar.

Delavska vlada v New South Walesu (Avstralija) je posvarila kapitaliste, ki bi radi znižali mezde delavcem. Delavski ministri predsednik Dooley je izjavil, da vlada nikakor ne bo dovolila, da bi delodajalci potisnili delavce...

BANDITJE OBDEŽAVAJO ZG. PET SVOJ KARNIVAL.

Za 40,000 dolarjev plena ugrabljeno, bančna sla obstreljena.

Chicago, Ill. — Bančna sla obstreljena, zastavnica izropana in še nekaj pasantov na cesti oropanih je delo banditov v enem dnevu.

Ranjena bančna sla sta Anthony Koefoot in Joseph Ross. Peljala sta z avtomobilom denar k Ward Baking kompaniji, ki je služil za izplačilo delavske mezde, ko ju je na vogalu Pet in petdesete ceste in La Salleve ulice prisilil velik avtomobil, da sta svoj avtomobil zapeljala k stranskemu hodniku.

Policijski saržent Welling je aretiriral v gostilni Hawthorne Frank Fountains, Gus in Joe Imperia. Vsi trije so bili oboroženi s samokresi in povedati niso mogli, kje so preživeli dan.

Štirje banditje so vstopili v Star Loan banko, ki je navadna zastavnica in trgovina z zlatino. Tukaj so banditje nagrabili za pet in dvajset tisoč dolarjev zlatine in draguljev. Gospodarja, njegovoga sina in odjemalca Nathan Siegela so banditje zvezali na kar so počasi pobrali vse, kar jim je zdelo vredno, da vzamejo s sabo.

Trije banditje so oropali Frank Brownieja za \$3,100 v gotovini, diamantni prstan, vreden \$3,000 in diamantno iglo za \$1,500, ko je obiskal apartamentno hišo "Lizzie Thornton," nahajajočo se na št. 3512 Južni michiganski cesti. Banditje so porinili sobarico na stran, na kar so mu pobrali vse vrednosti.

Zamorski banditje, ki so v minolem tednu ugrabili za pet in dvajset tisoč dolarjev plena v južnem delu mesta, so zopet na delu. Zdaj so oplenili štiri groceriste in dva krojača.

Nekateri meščani vprašujejo zvedavo, zakaj ima Chicago sploh policijo, če banditje lahko pridelajo svoje karivale in se le redkokdaj posreči, da kateri bandit pride policiji v pest.

ČEDNE METODE PODJETNIKOV.

Delavce vabijo z napačnimi oglasi.

San Francisco, Cal. — J. D. McGilvrey, dobro poznan stavbinski podjetnik v tujaknjem mestu, je bil aretiran na obtožbo, da je ob času stavke stavbinskih delavcev oglašal v vzhodnih listih za delavce, ne da bi bil omejen, da stavbinski delavci štrajkajo. Na njegov oglas je prišel v mesto Hans Hansen, ki ni hotel delati, ko je izvedel, da stavbinski delavci štrajkajo. Ta delavec je vplil proti njegovemu tožbo.

Med tem, ko se je to izvršilo, se pa organizacija stavbinskih podjetnikov bojuje na sodišču proti 38 stavkokazem, ki izjavljajo, da niso bili tako plačani, kot so jim podjetniki obljubili. Ko je bila stavka končana, so bili stavkokazi vsi odpuščeni. Tedaj so stavkokazi spoznali, da so jih podjetniki potegnili za nos. Vložili so tožbo.

ZDRAVNIŠKO ČUDO!

Detroit, Mich. — Evangeliji nam pripovedujejo, kako je Krist obudil Lazarja v življenje. Znano je tudi, da fakirji v Indiji obude take mrtvece v življenje po nekaj dneh, katere so fakirji zabalili v smrti podobno spanje.

Ali to, kar so izvršili zdravniki v neki tujaknji bolnišnici s 4-letnim Henry Zolnierozakom, je bilo izvršeno strogo po znanstvenih principih. Otrok je bolehal za davico v sapniku. In dne 22. decembra lani je otrok prenehal štrikrat dihati. Nahajal se je v položaju mrtvega človeka, kajti plača in sree sta prenehala delati. Dr. J. B. Seeley je štirikrat poizkusil z umetnim dihanjem in je spravil vselej otroka zopet v življenje. Navadno se zdravniki poslužijo operacije, da rešijo otroka smrti, ki zbolni na taki bolezni. Otrok je zdaj zunaj vsake nevarnosti in se nahaja na poti k zdravju.

KANADČANI MOGOČE NE IZROČE ZAMORCA.

Toronto, Ont. — Kanadski uradniki iščejo in iščejo, da najdejo precedent v mednarodni postavi, da jih ne bo treba izročiti zamorca Matthew Bullocka, katerega obtožujejo oblasti Severne Karoline, da je podžigal k nemiru, Bullocka so aretirali v Hamiltonu, Ont., kajti obtožen je bil podžiganja k nemiru. Zanj so se zavzeli drugi zamorci, da naj ostane v Kanadi, ker se boje, da Bullock ne bo nepristransko sojen, lahko se pa tudi dogodi, da bo linčan, če ga privedejo v Severno Karolino. Chureh, bivši župan, je brzojavil ministrskemu predsedniku, naj ne dovoli, da izroče aretante ameriškim oblastim, ako ne bo imel pravične in poštene obravnave pred sodiščem.

Ko je bila v Združenih državah uvedena še telesna sužnost, je bila Kanada edino varno pribežališče ubežnih zamorskih sužnjev.

NOVE IZNAJDBE V BREZŽIČ. NEM BREZJOJAVU.

New York, N. Y. — Na polju brezžičnih komunikacij se vrše v poslopju, v katerem imajo inženirski društva svoj sedež, da se obremen lahko odpošlje brezžično brzojavko in telefonsko poročilo. Polzkusi so se izvršno obnesli. Aparat je beležil obremen brzojavko, razločno je bilo slišati tudi telefonično sporočilo. Demonstriral je dr. Frank B. Jewett, vrhovni inženir Western Electric kompanije. Aparat ima lastnost, da razdeli telefonsko in brzojavno sporočilo, ko je oddano z aparatom.

BREZPOSELNOST V PRAVI LUČI.

Mason City, Iowa. — W. L. Woodward, predsednik tujaknje Obrtna in delavske zbornice, neznanje, da je v mestu 1,500 delavcev brez dela, od katerih je sedem sto brez denarja ali drugih življenjskih sredstev in za katere ni upanja, da kmalu dobe delo.

RDG POSTARJE GLAVNI POSTARJE

Washington, D. C. — Governor gre okoli, da postane glavni postar Hubert Work, prvi namestnik glavnega postarja, ki nasledil glavnemu postarju Hayesu.

Nekateri so govorili, da senator New, prijatelj Hayesu, postane glavni postar. Senator New pa baje ne mara te službe sodaj. O njem govore, da je rekel, da raje ostane senator. Skušal bo zopet priti kot kandidat na volilni listek.

Senatorja Newa očrta tudi volilni boj, kajti svoje kandidaturu je proglasil tudi bivši senator Beveridge, ki pripada k progresivni frakciji v republikanski stranki.

Neka druga govornica pripoveduje, da bo Work imenovan glavnim postarjem z namenom, da se umakne, če senator New podlo pri volitvah v jeseni.

NOVI LINČARSKI SLOČINE.

Oklahoma City, Okla. — Sedem Jake Brooks, ki je bil ugrabljen v nedeljo ponoči, so našli obesnega v torek na nekem drevesu zunaj mesta. Brooks je stavkokazil v klavirskih.

Wayo, Fla. — Četna družba je ugrabila zamorca, o katerem je šel glas, da je ubil nekoga W. B. Taylorja, in ga linčala zunaj mesta.

NOVA BRUTALNOST NA JUGU.

New Madrid, Mo. — Sodišče je določilo za sedem prominentnih biznismenov po pet sto dolarjev poročila, ker so 15. decembra odvedli 28-letno Bernice Phillips iz mesta in z njenega doma in jo pretepli. Biznismeni so bili maskirani in oboroženi. Phillipsova izjavlja, da ne ve, zakaj so jo napadli in pretepli.

PODJETNIŠKI OSTROŽNI UBOJA.

Chicago, Ill. — Nathan Schaffer, Isadore Schaffer in Nathan Zimmering se bodo morali zagovarjati na sodišču na obtožbo zadnji uboja. Pred enim letom je nastala v skladišču Singer Schaffer kompanije strašna razmetelja, ker je firma hranila v tem skladišču večje množine umetnega ognja, topičev in raznih srečnih snovi. Ubilih je bilo šest uslužbencev in en pasant na cesti.

STEREOTIPNI DELAVCI SO SELEKTIŠI NOVO POGODBO.

Chicago, Ill. — Organizacija stereotipnih delavcev je sklenila novo pogodbo s podjetniki. Štiri in štrideset ur dela v tednu ostane, predelavci bodo prejimali po dva in petdeset dolarjev mezde na teden, delavci pa po štiri in štrideset.

UBRENI SLOČINE SE NI DOLGO ČASA VSELEL PRISTOTI.

Chicago, Ill. — 29-letni cestni ropar Walter Wallace je pobegnil iz bolnišnice, v kateri se je nahajal zaradi rane, ki jo je dobil, ko je hotel ukrasti avtomobil. Policiajn, ki ga je stražil, je rekel, da zeli iti na stranišče. Policaj ga je spremljal do stranišča. Zunanaj je čakal policaj, kdaj pride Wallace iz stranišča, a ker je predolgo časa čakal, je vstopil v stranišče in se preprečil, da je ptiček zapustil kleščo.

Dan kasneje se je slojence podal svojemu bratu, ki je policaj. Bil je lačen in premuzen in šel je na dom k svojemu bratu in se je podal.

PROHIBICIONISTI MORALA.

Albany, N. Y. — "Človek, ki ima tako malo moralne moči, da piše na nepostaven način kakšno šganje, naj umre, kajti človeška družba bo bolj izhajala brez njega, kot z njim." Tako se je izrazil Robert G. Davies, poslanec newyorške legislature. Po kratkem molku je nadaljeval: "Javnost naj se nikar ne vzemirja zaradi položaja, ki ga je ustvarila prohibicija. Vsi, ki pijejo tihotapsko šganje, naj umre, svet bo postal boljši brez njih."

Duždaj so prohibicionisti vedno kričali, da so za prohibicijo, da ohranijo človeško življenje, Davies je pa odprto povedal, da so za prohibicijo, da pomro tisti, ki pijejo tihotapsko šganje. Mož je bil priveden v svoji izjavi, kaj

ti smrti na šli najlonarjem, ki imajo zvrhane kleti s pravim granjem in ki se včas tako našro, da ne vedo, kaj delajo.

LJUBZENSKA TRAGEDIJA.

Fairmont, W. Va. — Simon in Frank Delsemne sta se pripravila zaradi 14-letnega dekleta Teresa Callier. Simon je kasneje napadel Teresijo in jo težko ranil. Ko je videl, da je storil, se je zastrugil. Frank je naletel na umirajočega dekleta in se je od žalosti ustrelil.

IZNAJDIŠTEL AVTOMOBILSKEGA MOTORJA UMR.

Rochester, N. Y. — George B. Selden, iznajditelj eksplozivnega gazolinkega motorja za avtomobile, je umrl 17. t. m. v starosti 77 let. Zapustil je milijone.

INDIJSKI MOTORCYCLE KOMPANIJA NI PODALJŠALA POGODE.

Springfield, Mas. — Hendee Motorcycle kompanija ni podaljšala pogodbe z delavsko organizacijo. Uvedla je odprto delavnico in upeljala je v svoji tovarni nudijske delovne razmere.

V ZADEVI MOONEYJA.

San Francisco, Cal. — Obrambni komitej za Mooneyja je priporočil gubernernu Stephensu, da naj zahteva od državnega pravdnika Bradnya vse dokumente, ki se nanašajo na krivopriestelnost pri obravnavi proti Mooneyju in Billingam. Državni pravdnik Brady je večkrat obljubil, da pošlje te dokumente gubernernu, pa ni spolnil svoje obljube.

Rusija odklonila razsodišče v sporu s Finsko.

Moskva, 18. jan. — Komisar vnanjih zadev Cičerin je večerj poslal noto finski vladi s obvestilom, da Sovjetska Rusija ne mara tretje stranke pri obravnavanju spora zaradi Karelije. Sovjetska vlada je naslovila, na Finsko več zahtev, med katerimi so glavne, da mora finska vlada razorožiti in izročiti Rusiji vse belogardistične Kareljce, ki so pobegnili na Finsko, dalje mora izročiti tudi njihovo orožje in plačati Rusiji odkodnino za vso škodo, katero so Finci naredili Rusiji, ko so organizirali belo revolto v Kareliji.

Poincare vabi Lloyda Georgea na sestanek.

London, 18. jan. — Raymond Poincare, francoski ministrski predsednik, je brzojavil Lloydu Georgu večerj, da je pripravljen na konferenco, na kateri se naj razpravlja o britsko-francoski alianenji pogodbi in drugih važnih vprašanjih.

Japonci sopes "Ispraznjuje" Sibirijo.

Pariz, 18. jan. — Tujaknje je japonsko poslanstvo je sopes prvo brzojavko iz Tokija, ki poroča, da vse japonske čete takoj zapuste Sibirijo. Vseh japonskih vojakov v Sibiriji je 20,000 in umaknejo se v Korejo. Poročilo dostavlja, da izpraznitev Sibirije je rezultat konference v Washingtonu. (Japonci so že šestokrat javili, da izpraznijo Sibirijo, a vselej so se zlagali. Zato jim zdaj ni verjeti.)

Nemiri na južnem Irskem.

London, 18. jan. — Poročevalec lista "London Times" javlja iz Dublina, da so na južnem Irskem izbruhnili večji nemiri. Duh ekstremnega republikanizma razpihlja plamen revolte proti provizijski vladi. Večje skupine obojenih mož nočejo priznati mirovne pogodbe med Irsko in Anglijo. V Dublinu so ropi in umori na dnevnem redu; vlada bo morala uvesti drastične ukrepe, ako boče zatreti zločinske tolpe.

Druga vest se glasi, da namestnik Irel podreti dublinski grad, katerega smatrajo za simbol angleškega tiranstva.

Velika norveška banka propadla.

London, 18. jan. — Exchange Telegraph Co. je prejela vest iz Kopenhagna, da je Torvestad & Skarres Bank v Haugesundu na Norveškem, ena največjih bank v tej državi, zaprla vrata. Banka je imela tri milijone norveških kron temeljnega sklada.

Slovenska Narodna Podporna Jednota. Ustanovljena 9. aprila 1904. Ljubljana, 17. junija 1907 v državi Illinois. GLAVNI STAN: 2687-89 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor: UPRAVNI ODESK: Poročni ODESK: BOLNIŠKI ODESK: OROVNO ODESK: VEDNO ODESK: ZAPADNO ODESK: Nadzorni odbor: Zdržitveni odbor:

Prisednik Vincent Celnar, podpredsednik Andrej Vidich, E. F. D. V. Ben 4, Johnson, Pa., št. 1213 Mathew Turk, tajnik bolnišnice edelha Sisa Novak, št. 1213 Mathew Turk, predsednik glavnega odbora, upravitelj glavnega odbora. Poročni ODESK: John Underwood, predsednik, 418 W. Hay St., Springfield, Ill. Bolniški ODESK: OROVNO ODESK: Sisa Novak, predsednik, 2687-89 S. Lawdale Ave., Chicago, Ill. VEDNO ODESK: Jacob Ambreit, Box 288, Moon Run, Pa. ZAPADNO ODESK: Anton Sulzer, Box 104, Cross, Kans., za Jagerspod. Nadzorni odbor: Frank 25th, predsednik, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill. Zdržitveni odbor: Predsednik Frank Alet, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.

Pet mrtvih v boju z volkovi v Rumuniji. NOVICE IZ JUGOSLAVIJE.

London, 18. jan. — "Daily Mail" je prejela vest iz Bukarešte, da je velika jata gladnih volkov napadla Ploesti na rumunskem polju in v boju z volkovi je bilo pet oseb mrtvih in 30 ranjenih.

Bogata najdba radija v Braziliji.

London, 18. jan. — Iz Rio de Janeira javljajo o bogati najdbi radija v provinciji Minas Gerais v Braziliji.

Ameriška pošta oropana v Nemčiji.

Berlin, 18. jan. — "Vossische Zeitung" poroča, da je poštne osobe v Nemčiji pokradlo ogromno vsoto denarja iz pisem, ki so prišla iz Amerike. Največ tega denarja je bilo poslanega za božična darila.

Influenca v Parizu.

Pariz, 18. jan. — Epidemija španske influence je pričela kositi v Parizu. V prvih desetih dneh januarja je umrlo 41 oseb. Zadnji ponedeljek je bilo 24 smrtnih slučajev.

DROBIZ.

V vojskih skladiščih mesta New York je nad eden milijon parov vojskih čevljev, katere so sklenili razprodati in poslali zato ponudbe raznim trgovcem. Povpraševanje po teh čevljih ni veliko. Dunajčani so ponosni na Gobelino zbirko in jo ne zastavijo za posejilo, ki ga jim nudi Amerika. Vodstvo Metropolitan muzeja v New Yorku je tudi skušilo nakupiti kipe v cerkvi sv. Štefana na Dunaju, česar pa Dunajčanje ne prodajo. Ford neče francoskih ladij, katere so mu ponudili na prodaj in je odgovoril na brzojavko iz Pariza, da bi kupil vse francoske mornarice, nikakor pa ne posameznih ladij. Brezposelnost v Londonu je nekočlo pojenjala. Delavske posredovalnice so preskrbele delo 100,000 osebam. Kolera v Manili se razširja. Umrljivost ni velika, pač pa se številu obolenosti veča z vsakim dnem. Ameriške oblasti so prepevale prevoz vsakega sadja in zelenjave od tam v Združene države. Šilijon traja za Rusijo, ki so del ameriškega darila bo odposlani. Nakupovanja vodi vojni department. 8 arajcami bodo poslali tudi igle, večjo množino nit in druge živalne potrebščine. V Buenos Aires je pri zadnjih volitvah zmagal radikalni kandidat za gubernorja. Luis Maria Cantillo, izvoljen po delavstvu je dobil 121,000 glasov, dočim njegov nasprotnik je 99,000. To je že druga zmaga tamkajnjega delavstva od aprila meseca lani.

Smrtna nesreča.

Pred Kaffeevo hišo v Sv. Florijans ulici v Ljubljani je podrl voz električne cestne železnice na tla staro, slabo obdelano železo Skubelj z Iga ter je vlek el seboj kakih šest metrov. Bila je na mestu mrtva. Voznika ne zadene nobena krivda, ker je zvonil pravočasno. Starka je bila gluha in je hotela preiti cesto ravno trenutku, ko je prispel voz cestne železnice. Ker ni mogel voznik voza pravočasno ustaviti, je zadel ubogo staro smrt.

Slika iz današnje pravnote.

Trbovelj poročajo: Oženjeni rudar Matija Česnovar v Lokah je imel ljubavno razmerje z 43letno, omoženo Urko Lorberjevo, ki ima pet otrok. Ker pa je imela Lorber ljubzensko razmerje tudi s drugimi moškimi, ji je Česnovar zagrozil, da se ustrel, če ne konča s tem življenjem. In res je tekel domov po samokres. Lorber je hitela za njim in mu hotela izviti samokres. Pri tem se je samokres sprožil ter zadel Lorberjevo naravnost v sree, da je bila takoj mrtva.

F. M. Dostojevskij:

BESI

Roman v treh delih.

Preločil Vladimir Levstik.

(Dalje.)

"Molčite!" je zdajci kriknil Šatov. "Ne umem sem in neroden, ali kaj zato, če utone v smešnosti moje ime! Dovolite mi ponoviti pred vami vso vašo takratno glavno misel... Oh, le deset vrstic, samo konec!"

"Če bo samo konec, ponovite..."

Šatovgin se je zgenil, da bi pogledal na uro, pa se je premagal.

Šatov se je spet nagnil na stolu; celo prst je vzdignil spet za hip.

"Noben narod," je začel, kakor bi bral iz knjige, mereč pri tem Stavrogina s pretečim pogledom, "noben narod se še ni organiziral na znanstveni in razumni podlagi; takšnega vzgleda še ni dal nihče, razen kvečjemu za hip, iz neumnosti. Socializem mora biti že po svojem bistvu škrti ateizem, saj pove takoj odkrja, da je ateistična uredba, ki se hoče udeležiti izključno na podlagi vede in razuma. V življenju narodov zdaj in od začetka dni pa sta opravičljiva razum in znanost vedno le postransko, služabniško nalogo, in tako ostane do konca sveta. Narode tvori in giblje druga sila, poveljujoča in gospodujoča, toda neznanca in neodumljiva; to je sila neutešene želje, ki stremih koncu in se ga vendar brani, sila neprestanega in neumnega zatrevanja svojega bitja in zanikanja smrti. Duh življenja, kakor pravi Pismo, "reke žive vode", v usahenjem katerih grozi Apokalipsa; estečni in npravnstveni princip, kakor ga imenujejo filozofi, — 'iskanje Boga,' kakor pravim jaz s preprosto besedo. Cilj vsake narodnega gibanja je pri vsakem narodu in v sleherni dobi njegovega življenja edinole iskanje Boga, svojega, brezpogojno svojega, in vera vanj kot edinega pravega. Bog je sintetična osebnost vsakega naroda, vzeteza od njegovega začetka do konca. Nikoli še ni bilo tega, da bi imeli vsi ali mnogi narodi skupno enega boga, zmerom je imel vsak posebnega. Kadar se mešajo bogovi in postajajo skupni, se mešajo tudi narodi in izumirajo; skupnost bogov je vedno znamenje propada narodnosti. Čim silnejši je narod, tembolj svojski je njegov bog. Nikoli še ni bilo naroda brez religije, to je, brez pojma o dobrem in zlem. Vsak narod ima svoj poseben pojem o dobrem in zlem in svoje posebno zlo in dobro. Kadar dobiva mnogo narodov skupne pojme o dobrem i zlem, izumirajo narodi, in tudi razlika med zlim in dobrim blede in izginja. Razum ni bil nikoli dovolj močan, da bi mogel določiti zlo in dobro ali tudi le oddeliti zlo od dobrega, približno vsaj; narode, vselej je sramotno in klaverno mešal eno s drugim; in odgovori, ki jih je dejala znanost, so bili grobi kakor pest. Zlasti se je v tem odlikovala poluznanost, najstrašnejši bič človeštva, buhji od kuge, lakote in vojne, neznan ljudem do našega stoletja. Poluznanost je trinog, kakršnih ni videl svet do naših dni; trinog, ki ima svoje slušnje in svečenike, trinog, ki se mu je poglobilo vse z ljubeznijo in babjeverjem, in pred katerim se trese celo znanost sama ter mu sramotno pritrjuje. Vse to so vaše lastne besede. Stavrogin, razen tega, kar sem gola poluznanost, in zato je mrzim še posebno. V vaših lastnih besedah pa nisem ispremenil ničesar, niti pičice."

"Ne mislim, da ne bi bili," je oprezno pripomnil Stavrogin. "S strastjo ste jih sprejeli in v strasti predrugačili, ne da bi opazili. Že to, da ponizujete Boga v gol prilastek narodnosti..."

S posebnim, napornim zanimanjem je zdajci začel slediti Šatovu, in ne toliko njegovim besedam, kolikor njemu samemu.

"Da ponizujem Boga v prilastek narodnosti!" je kriknil Šatov. "Narobe, narod povišujem k Bogu. In je li bilo kdaj drugače? Narod je telo-božje. Vsak narod je narod le dotlej, dokler ima svojega lastnega boga, vse druge bogove na svetu pa izključuje brez prizanašanja, in dokler veruje v to, da zmaga s svojim bogom ter prebne vse druge bogove s tega sveta. Tako so verovali si od začetka vekov, vsaj veliki narodi, kar jih je količkaj odlikovanih, vsi, ki so kdaj stali na čelu človeštva. Dejstvom ni mogoče oporekati. Judje so živeli zgolj zato, da bi dočkali pravega Boga in so dali svetu svojo religijo, to je, filozofijo in umetnost. Rim je pobožanstvil narod v državi ter zapustil narodom državo. Francija je bila v vsej svoji dolgi zgodovini zgolj vtelesenje in izpolnjenje ideje rimskega boga, in če ga je nazadnje pahnila v brezdno ter se vrgla v ateizem, ki nosi dolejš pri nji me socializma, je bilo zato, ker je ateizem že zmerom zdravjevi od rimskega katoličanstva. Ako velik narod ne veruje, da je v njem edinem istina (travno in izključno v njem edinem), ako ne veruje, da je on edini zmožen in poklican dvigniti in odrediti ž njo vse druge, potem se izpremeni v narodopisno gradivo, ne pa v velik narod. Resnično velik narod se nikoli ne more zadovoljiti z drugovrstno vlogo v zboru človeštva še s prvovrstno ne, temveč brezpogojno in izključno le s prvo. Kjer ugasne ta vera, ni več naroda. Toda resnica je ena, in potemtakem more le eden narod imeti resničnega Boga, čeprav imajo tudi drugi narodi svoje lastne in velike bogove. Edini narod 'bogonosce' je ruski narod, in... in... kaj me imate res za takšnega tepeca, Stavrogin," je zavpil mahoma s divjim glasom. "za tepeca, ki niti več ne razlikuje, da je njegovo govorjenje v tem trenutku ali staro, plesnivo gobezdanje, promleto v vseh mostovskih slavjanofilskih mlinskih, ali pa docela novejša, poslednja, edina beseda obnove in ostanja in... kaj mi mari vaš smeh v tem hipu! Kaj je meni do tega, da me ne razumete, nič, prav nič, niti besedice, niti pičice!... O, kako preziram vaš ohladi smeh in pogled v tem trenutku!"

Planil je kvišku; pena se mu je pokazala na ustnicah.

"Narobe, Šatov, narobe," je izpregovoril Stavrogin nenavadno resno in zdržljivo, "narobe, vaše žarke besede so obudile v meni mnogo silnih spominov. V vaših besedah priznam svojo lastno razpoloženje pred dvema leti; nič več ne porečem kakor prej, da ste pretirali moje takratne misli. Zdi se mi celo, da so bile še ostrejše, še samolastnejše, in zatrjujem vam že tretjič, da bi rad potrdil vse, kar ste zdaj govorili, vse do zadnje besede, toda..."

"Toda zajca bi morali imeti!"

"Ka-aj?"

"To je vaš lastni podli izraz," se je zlobno zasmejal Šatov in sedel nazaj. "Da skuhaš zajčjo obaro, moraš imeti zajca, in da veruješ v Boga, je treba Boga" — takšne ste baje govorili v Petrogradu, kakor Nozdrev, ki je hotel ujeti zajcu za zadnje noge."

"Ne, on se je ravno hvalil, da ga drži. Ali pri tej priliki bi vas smel vseeno mogoče tudi jaz vznemiriti z vprašanjem, tem bolj, ker se mi zdi, da imam zdaj vso pravico. Povejte mi: ali je vaš zajec že ujet, ali še skače?"

"Ne dremate se me izpraševati s takimi besedami!" Šatov je ves vztrepetal. "Drugače vprašajte, z drugimi!"

"Izvolite, pa z drugimi!" ga je strogo pogledal Nikolaj Vsevolodovič. "Hotel sem le vedeti, ali vi sami verujete v Boga ali ne?"

"Verujem v Rusijo, verujem v njeno pravoslavlje... Verujem v telo Kristovo... Verujem v nov prihod božji v Rusiji... Verujem..." je blebetal Šatov v zamaknenosti.

"Toda v Boga? V Boga?"

"V Boga... bom veroval."

Nobena misleca ni trenila na Stavroginovem obličju. Šatov ga je gledal s plamenečim izzivanjem, kakor bi ga hotel sežgati z očmi.

"Saj vam nisem rekel, da sploh ne verujem!" je kriknil nazadnje. "Dal sem le razumeti, da sem nesrečna, dolgočasna knjiga in nič drugega 'zadržaj, zadržaj... Toda kaj pomenim jaz! Za vse gre, ne zame... Jaz sem človek brez talenta in bom dal golj svojo kri in nič drugega, kakor vsak navaden človek. In kaj pomeni moja kri! O vas govorim, ki sem vas čakal tu dve leti... Zaradi vas plešem nag že pol ure. Vi, vi edini bi mogli dvigniti to zastavo!..."

Umolknil je, naslonil se na mizo kakor obupan ter podprl glavo z obema rokama.

"Ah, da, poslušajte," mu je posegel Stavrogin v besedo, "res se moram čuditi, zakaj mi vsak ponuja kako zastavo... Pjotr Verhovenski je tudi prepričan o meni, da bi mogel 'dvigniti njih zastavo'; slišal sem vsaj, da je tako govoril. Vtpepel si je v glavo, da bi jaz lahko igral zanje vlogo Stenje Razina, 'valed svoje nenavadne sposobnosti k zločinu' — tudi to so njegove besede."

"Kako?" je vprašal Šatov. "Valed nenavadne sposobnosti k zločinu?"

"Tako je."

"Hm... Pa kaj, ali je res," se je namuznil hudobno, "da ste bili v Petrogradu član tajnega, živinskega, pohotnega društva? Je res, da bi se od vas tudi markiz de Sade lahko še kaj naučil? Ali je res, da ste zapeljevali in pohujševali otroke? Govorite in ne drznite se lagati!" je kričal ves iz sebe. "Nikolaj Stavrogin ne more lagati pred Šatovom, ki ga je udaril po obrazu! Govorite, in če je resnica, vas ubijem še ta hip, tu na mestu!"

"Te besede sem pač govoril, ali otrok se nisem dočel," je dejal Stavrogin po dolgem, dolgem molčanju.

Prebledel je in oči so se mu zasvetile.

"Toda govorili ste," je oblastno nadaljeval Šatov, mereč ga nepremično s svojimi razpaljenimi očmi. "Ali ste res zatrjevali, da ne poznate razlike v lepoti med pohotnim, živalskim dejanjem in junaškim činom, pa makar če bi bila smrt za blagor človeštva? Je li res, da ste našli v obeh skrajnostih isto lepoto in enako slast?"

"Tako ni mogoče odgovarjati... ne maram tega," je zamrmral Stavrogin; lahko bi bil vstal in šel, in vendar se ni genil z mesta.

"Tudi jaz ne vem, zakaj je zlo grdo in dobro lepo; vem pa, zakaj peša in izginja pri gospodih, kakršni je Stavrogin, zavest te razlike," se je gnal Šatov drgetaje. "Ali veste, zakaj ste se tako sramotno in cinično oženili? Prav zato, da poženete sramoto in nezmesel do genialnosti! O, vi ne postopate okoli brezna, vi skočite smelo na glavo! Oženili ste se iz gole strasti do mučenja samega sebe, iz želje po slabi vesti, iz naravnih pohotnosti. Preveč vas je mikalo pljuniti na zdravo pamet! Stavrogin in gnusna, slaboumna, šepasta beračica! Ali ste čutili silo, ko ste ugriznili gubernatorja v uro? Ste jo čutili? Ste čutili silo, vi brezdni, pohajkujoči gosposki sinček?"

"Dober psiholog ste," je dejal Stavrogin, bledeč vse bolj ni bolj, "četudi se deloma motite o vzrokih moje ženitve... Ampak kdo bi vam bil mogel dati vse te podatke?" se je nasmehnil prisiljeno. "Pa ne Kirilov? Toda saj njega ni bilo zraven..."

"Bledite!"

"Česa hočete pravzaprav od mene?" Stavrogin je povzdignil glas. Pol ure sem presedel pod vašim korobačem! Vsaj pri odhodu bi mogli biti, kakor se spodobi... ako nimate pametnega vzroka tako ravnati z menoj."

"Pametnega vzroka!"

"Nedvomno. Vaša dolžnost je bila, da mi vsaj poveste svoj namen. Ves čas sem čakal, da storite to, in nisem dočakal ničesar razen besne hudobnosti. Prosim vas, odklenite mi vrata."

Vstal je. Šatov je divje skočil za njim.

"Poljubite zemljo, s solzami jo močite in prosite odpuščanja!" je kriknil ter ga pograbil za ramena.

"Saj vas vendar nisem ubil... tisto jutro... marveč sem odtegnil roke... je skoraj bolešno izpregovoril Stavrogin ter povesil oči.

(Dalje prihodnjaj.)

DVONOŽEC

in druge zgodbe.

NARAVOSLOVNE PRAVLJICE

Spisal Karl Ewald.
Prevedel Franc Bolka.

(Dalje.)

Medtem pa ko je vladala skrb in bojazen med velikimi in odličnimi živalmi, so bile male in neznačajne dobre volje, da celo zabavale so se ob bojazni velikih.

"Kaj nas vse to briga," je vikala muha. "Naj se veliki medsebojno pojedjo, če jih je volja. Jaz za moj del imam Dvonožca rajši kot slaveca."

"Nihče ni več varen," je brenčala čebela. "Včeraj mi je ukradel moj med."

"Da," se je vmešal deževnik. "In predvčerajšnjim je vzel mojega rodnega brata in ga nataknil na trnek in potem je vjel s njim ribo."

Peto poglavje: Dvonožec razširi svoje kraljestvo.

Dvonožec je sedel pred svojo votlino in razmišljal. Pri nogah mu je ležal pes in spal. V notranjosti je pripravljala gospa Dvonožica zajetek.

Dvonožec je bil slabe volje, ker imel je smolo na lovu.

Preteklega dne je prehodil gozd, ne da bi zadel na divjačino; danes zjutraj se mu ni godilo drugače.

Živali so se ga začele preveč bati. Bežale so že, če so zagledale svojega sovražnika z daleka. Znanj so jim bili časi, ob katerih je lovil in poskrile so se mu. Ali pa so razpostavljale straže, ki so dajale varnostne glasove, če je bil v bližini Dvonožec ali pes. Pri votlini ni bilo dobiti več ne jelenca, ne goveda, ne ovce, ne koze. Redko se je pasla žival na travniku. Poskrile so se v najglobokejšem gozdu, kamor Dvonožec ni mogel prodrati. Tamkaj tudi ni rad lovil, ker se je bal, da bi ne sedel lev v zasedi.

"Ne godi se nam več dobro, čuvaj," je rekel psu. "Poiskati moramo kaj novega."

In pričel je brusiti svoje nože in sekire, ki jih je bil naredil iz kremlja; in potem je prišla gospa Dvonožica z zajuterkom, ki ni obstojal v ničemer razven jabolk in orehov. Niti rib ni bilo več na mizi Dvonožčevi. Ker ribe so izginjale, če so le opazile samo njegovo silko na gladini.

"Stoj!" je vzkliknil Dvonožec naenkrat. "Kaj bi ne bilo enostavnejše, da vjamem dvoje ovac, ki bi jih imeli tukaj pri nas v votlini. Imele bi janec, katere bi mogli zaklati in jaz ne bi moral vedno na lov."

Njegovi ženi je misel zelo ugajala; in ko sta se o tem pomenkovala, zboljšala se je njegova volja vidno. Spletel je dolgo vrv iz srobeta in se podal s sulico, psom in dvema sinovoma na pot.

Dolgo se je potikal ob robu gozda predno je zapazil ovco, ki se je pasla z dvema jancema na travniku. Na vseh štirih se je plazil proti nji, čuvaj pa je zapovedal ostati popolnoma tiho. Ko je bil dosti blizu, je vrgel zanko in sicer tako spretno, da je padla ovci ravno okoli vratu. Bledetala je neusmiljeno, ali zanka je držala in se zadržala. Vesel je šel Dvonožec z živaljo odtod in mala janca sta sledila, ker nista vedela, kaj naj sicer začneta.

Ko je prišel domov, je privezal ovco za drevo pred votlino. Eno jagnje so zaklali in družina ga je pojedla, drugo so pustili živeti. Otroci so tekali na travnik in prinášali travo za klajo in ovca je žela in dala jancu piti.

"Mar hočeš tudi mene pojedati?" je vprašala, ko je sedel Dvonožec zvečer pred votlino in se veselil svojega dela.

"Ne," je rekel. "Nočem tega. Obrzati te hočem pri sebi in ti mi boš služabnik kakor pes. Jutri pojdem in vjamem tudi dvoje ga moža. Potem mi morata postaviti še mnogo jancev v svet; nekatere pojemo, nekatere ohranimo, kakor nam bo ravno ugajalo."

"Usmrtil si moja sestro in ji odri kožo!" je tožila ovca.

"Tako neumen zdaj nisem več," je rekel Dvonožec. "Boš videla."

Gospa Dvonožica je prišla z nožem in porezala sta stari ovci volno. Branila se je in bleketala ali Dvonožec je držal trdo in ker je

bila žival privezana, ni ji pomagala nobena tožba.

"Ko pride deževna doba, me bo bridko zeblo," je kričala ovca.

"Ko postane mrz," je odvrnil Dvonožec, "te vzamem v mojo votlino. Tvojo volno rabim, da si naredimo obleko iz nje. Ne pomaga ti, brani te. Če boš pridna in poslušna, se ti bo godilo dobro pri meni, kakor še nikoli!"

Ko je Dvonožec ponoči spal, stala je ovca tukaj in razmišljevala. Naenkrat se je pokazala iz grmovja glava goveda in kmalu nato je prišel jelen in konj in koza in mnogo drugih.

"Kaj je prišlo Dvonožcu zdaj na um?" je vprašalo govedo. "Vrabece pripoveduje, da te je Dvonožec privezal in ti odstrigel volno."

"Vrabece žalibog govori resnico!" je odvrnila ovca. "Samo pogled, kako naga sem! Mojega janca je pojedel in jutri hoče vloviti tudi mojega moža. Vsekakor mi je natrgal travo, da sem se najedla do sitega."

"Strahovito!" je zaklicalo govedo. "Ali mi pravzaprav nismo pričakovali česa drugega. Kaj se ne moreš utrgati?"

"Poskušala sem," je pripovedovala ovca. "Pa ne gre. Čim bolj se vlečem, tem bolj se združuje zanka okoli vratu. Vjeta sem in ostanem vjeta."

"Hlapčevstvo je hujske nego smrt," je rekel volk. "Tvojemu drugemu jancu hočem izkazati uslugo in ga zato požrem."

V trenutku je skočil na jagnjeta in mu pregriznil vrat. Ovca je kričala. Dvonožec se je zbudil in priteknel vun in vse živali so odbegale.

"Ti si pač spal, čuvaj," je rekel. "Jutri moramo popraviti narobe. Tega bi se manjkalo, da bi za volka lovil in mastil janec."

In naslednjega jutra je našel opomoč.

On in njegovi sinovi so šli v gozd, posekali s svojimi sekirami drevesa in jih ošpičili; in ko so jih imeli zadostno število, zabili so jih pred kočo v tla. Potem so vpletli veje med kole; in ko je zalilo solnce, je bila gotova trdna in močna ograja, katere ni mogel preskočiti noben volk. V to ograjo so zaprli ovco.

Dva dni potem je vjel Dvonožec ovna v svojo zanko. Lovil je

dalje in v kratkem vjel tudi kravo in bika in tele. Ograja je postala pretisna, tako da so morali postaviti novo. Vsa družina je iskala trave in vseeno ni mogla nikoli nanositi zadosti. Živali v ograji so mukale.

Ponoči so se pomenkovala.

(Dalje prihodnjaj.)

KJE STA?

Donis in Lucija Glavan, zadnje njih pismo smo prejeli iz Ironton, Minn. Prosim cenjene rojake kdokdo v kje se nahajata ali pa čebosta sama čitala ta oglas, nam javite na naslov: Fred in Frances Pucelj, P. O. B. 540, Ely Minn.

(JAN 18-19-20-21)

DOMAČA IZKUŠENA EDRA-VILA

za lišaje, ogrece in enske mazole in izpahke, je tudi zelo dobro za revmatizem: Kadar pošljete naročilo, priložite \$1.00 za stroške. Naslov je: FRANK GRADISAR, P. O. Box 157, ELY, MINN.

(Adv.)

Za kuhanje piva doma

imamo v zalogi slad, hmelj, sladkor in vse druge potrebščine. Poskusite in se prepričajte, da je doma pri nas, kuhani vedno le najboljši in najcenašji. Dobiti je tudi zbirko sodov, steklenice in raznih loncev, itd.

Mi vam dostavimo naročilo po pošti, točno v vas kraje.

Gročarijam, sladničarjem in v prodajalne šolezine damo primeren popust pri vaših naročilih. Pišite po informacije na:

FRANK OGLAR, 6401 Superior Avenue, Cleveland, O.

FRENCH LINE

GENUINE EUROPEAN TRANSPORTATION
Express Postal Service

DIREKTNJA SLUŽBA V JUGOSLAVIJO preko Havre z velikimi parniki na 2 in 3 vikane

CHICAGO Jan. 26
LORRAINE Jan. 28
TORAINE Feb. 4
SAVOIE Feb. 11

Za gradnje nudimo izborna upravnost tretjega razreda — kuhinje s dvema, štirimi, šestimi in osmimi posteljami. Vsi taki posteljni bodo dolžni leto izborna službe in hrano, vsojed katere je znana Francoska črta.

Za nadalje informacije vprašajte pri lokalnih agentih FRENCH LINE

BABICA
Mrs. Chas. Stevens,
2831 W. 10th Street, Indianapolis, Ind.
Daje posebno pozornost za vse porode.
Pokličite na Telefon Belmont 4072 za vsak slučaj potrebe. Zmerna cena.

POPOLNA POSTREŽBA PTUJCEM

V našem velikem denarnem bančnem oddelku se prijeto nudimo vse udobnosti in postrežbo za vse potrebe.

Mi pošiljamo denar v vse kraje po najhitrejših cestah in brez vseh nadaljnjih odbitkov v domovini.

Mi zastopamo vse parobrodne črte in prodajamo vožnje listke za vse parnike v in iz stare domovine.

Popolnoma pod državnim varstvom. Mi plačamo najvišje obresti na vaše uloge. Oglejte se osebno ali nam pišite v vašem jeziku.

The UNION SAVINGS BANK
1 RICK BLDG 5th Ave & Grant St. Pittsburgh Pa

Kako se napravi močno, koronjaško otroko?

S tem da se jim daje dobro, zdravo in redilno hrano v dobi njih detinstva. — Ako ne morete dojeti vašega otroka, ne delajte poizkusov z raznimi hranami — dajte mu samo

Borden's EAGLE BRAND
(CONDENSED MILK)
(kondenzirano mleko)

Hrana, ki je varovala že na tisoče otrok v močnem in zdravem dekle in deklice v zadnjih trol generacijah.

Izredite in pošljite ta oglas na The Borden Company, New York, in prejeli boste brezplačno navodila v slovenskem jeziku, ki vam razložijo, kako se to mleko uporablja in poleg tega pa še ostreže knjigo.

